

Haparanda kommun

Granskning av: Redovisning av
anläggningstillgångar

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund.....	3
2.2. Syfte och revisionsfrågor	3
2.3. Genomförande	4
2.4. Revisionskriterier.....	4
3. Granskningsresultat	5
3.1. Allmänt.....	5
3.2. En tydlig ansvars- och befogenhetsfördelning	5
3.3. En arbetsfördelning som innebär att flera personer ingår i kontrollkedjan.....	6
3.4. Dokumenterade rutinbeskrivningar.....	6
3.5. Ett rapporteringssystem som signalerar felaktigheter	6
3.6. Dokumenterade avstämningar och inventeringar	6
3.7. Bedömning.....	6
4. Rekommendationer	7

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna granskat kommunens redovisning av anläggningstillgångar.

Syftet har varit att bedöma om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen vad avser anläggningstillgångar är tillräcklig.

Utifrån vår granskning bedömer vi att

- ▶ Den interna kontrollen vad avser anläggningstillgångar är tillräcklig och att
- ▶ Redovisning av materiella anläggningstillgångar sker på ett rättvisande sätt

Vi grundar vår bedömning på att:

- ▶ Det finns en ansvars- och befogenhetsfördelning som följs. Den är dock inte tillräckligt dokumenterad och bör kompletteras på ett par områden.
- ▶ Den uppdelning av arbetsuppgifter mellan central-ekonomer och chefer/ekonomer i verksamheten är ändamålsenlig.
- ▶ Det finns ett rapporteringssystem som signalerar felaktigheter
- ▶ Det görs avstämningar mellan reskontra och bokföring som dokumenteras i samband med upprättandet av månadsrapport.

Med anledning av granskningsresultatet rekommenderas kommunen:

- ▶ Utgå från framtaget pm om komponentavskrivning och komplettera det med rutinbeskrivningar
- ▶ Införa en rutin för att systematiskt ompröva tillgångar restvärden och nyttjandeperioder
- ▶ Fördela större investeringars fullmäktigeanslag på objektens komponenter
- ▶ Inför ekonomistyrningsregler för investeringar där bl. a. komponentbyten beaktas.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Kommunernas anläggningstillgångar utgör en betydande del av kommunens balansomsättning. Hur investeringar (förvärv och tillverkning), avskrivning, nedskrivning och utrangering redovisas är av väsentlig betydelse för anläggningstillgångarnas redovisade värde och årets resultat. Exempel på frågor om är av betydelse är:

- ▶ Gränsdragning mellan utgifter för reparation och underhåll och tillkommande utgifter som är värdehöjande
- ▶ Tidpunkt för registrering av investeringsprojekts färdigställande och avskrivningars påbörjande
- ▶ Tillgångarnas indelning i avgränsade objekt och komponenter
- ▶ Tillgångarnas (objekt och komponent) nyttjandeperioder och avskrivningars fördelning på dessa
- ▶ Identifiering av nedskrivningsbehov och utrangering

En förutsättning för en rättvisande redovisning av anläggningstillgångarna är att kommunen har väl fungerande rutiner för att upprätthålla ett anläggningsregister.

Vid en granskning av kommunens reinvesteringar i VA-nätet som gjordes 2014 konstaterades brister i kommunens anläggningsregister för VA-verksamhetens tillgångar. Bristerna avsåg främst tillgångarnas indelning i objekt och komponenter. Den bedömning som då gjordes var att kommunen inte efterlevde gällande redovisningsregler rörande komponentredovisning.

Reglerna om komponentredovisning säger att om skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter är väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa och respektive komponent ska skrivas av separat. Återanskaffning av komponent redovisas som anskaffning av ny anläggningstillgång, och eventuellt kvarvarande redovisat värde för den ersatta enheten kostnadsförs.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om:

- ▶ Den interna kontrollen i redovisningens system och rutiner vad avser anläggningstillgångar är tillräcklig
- ▶ Redovisning av materiella anläggningstillgångar sker på ett rättvisande sätt.

Inom ramen för ovanstående syfte ska följande revisionsfrågor besvaras: Finns det för hantering av kommunens anläggningsregister:

- ▶ En tydlig ansvars- och befogenhetsfördelning?
- ▶ Dokumenterade rutinbeskrivningar?

- ▶ Ett rapporteringssystem som signalerar felaktigheter?
- ▶ En arbetsfördelning som innebär att flera personer ingår i kontrollkedjan?
- ▶ Dokumenterade avstämningar och inventeringar?

2.3. Genomförande

Granskningen har introducerats med ekonomichefen i samband med granskning av delårsrapporten under hösten 2018, då syfte, revisionsfrågor och kriterier för bedömningen att gicks igenom. Intervjuer och inhämtandet av revisionsbevis har skett i december. Förutom intervjuer baserar sig granskningen främst på analys av styrande dokument och granskning av räkenskapsmaterial (utskrift av anläggningsreskontra).

2.4. Revisionskriterier

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagens regler om intern kontroll
- ▶ Lag om kommunal redovisning, kapitel 6
- ▶ Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer: 11.4 Materiella anläggningstillgångar, 19 Nedskrivningar och 23 Bokföring
- ▶ Kommuninterna regler på området

De ovan angivna externa reglerna är omfattande och löpande föremål för förändringar som kräver anpassning av kommunerna. Från 2019 gäller både en ny kommunal redovisningslag och nya rekommendationer för redovisning av anläggningstillgångar.

3. Granskningsresultat

3.1. Allmänt

Kommunens redovisade materiella anläggningstillgångar uppgår till drygt en ½ miljard kronor uppdelat på anskaffningsvärden på drygt 1 miljard och avskrivningar på 473 mnkr.

Mnkr	Fastigheter	Inventarier	Summa
Akkumulerade anskaffningsvärden	902	108	1 010
Akkumulerade avskrivningar	-406	-67	-473
Redovisade värden	496	41	537

Granskningen visar att de redovisade tillgångarna stämmer väl överens med de i anläggningsreskontran redovisade tillgångarna.

Inför 2016 genomfördes i kommunen en utvecklingsinsats för att komponentindela tillgångarna. Reskontran fastighetsobjekt omfattar numera över 800 komponenter och vi bedömer där med att har kommunen gjort sin anpassning till komponentredovisning. Fortfarande kvarstår dock att fördela 7 st "Ej specificerade VA-ledningar" med ett redovisat värde av 33 mnkr på identifierbara objekt och komponenter. Dessa utgör ca. 30 % av VA-nätets tillgångar.

3.2. En tydlig ansvars- och befogenhetsfördelning

Kommunens dokumenterade regler för redovisning av anläggningstillgångar består främst av det pm som togs fram inför 2016 och som beskriver hur Haparanda ska införa och tillämpa komponentavskrivning. Det innehåller:

- ▶ Beskrivning av komponentredovisningsmetoden
- ▶ Standardiserad komponentindelning för olika tillgångstyper
- ▶ Mallar för att schablonmässigt fördela anskaffningsvärden och ackumulerade avskrivningar från tiden före 2016 på komponenter.
- ▶ Konteringsinstruktioner för investeringsutgifter. De ska konteras på koder för Aktivitet (komponent) tex: Tak, Objekt tex: Nikkala skola, Projekt tex: Investering i fastighet.

Pm:et saknar instruktioner om vem som gör vad. Enligt intervjuer ser rutinen ut så här:

- ▶ Förvaltnings- eller Verksamhetschef, alternativt ekonom tilldelas koder för sina investeringsprojekt i budget. De konteras och attesterar de transaktioner som ska belasta projekten. Kontroll och utbetalning sker av ekonomichef.
- ▶ Anläggningsreskontran sköts av en centralt placerad ekonom. De utgifter som registrerats och godkänts som investeringar överförs till anläggningsregistret varje månad, varefter avskrivningar påbörjas. Undantaget utgörs av stora investeringar, där inväntas ett klartecken från projektledare om att investeringen är färdigställd innan avskrivning påbörjas.
- ▶ Vid avyttring av tillgångar sker attest och godkännande av ekonomichef, utranering av tillgångens redovisade värde sker av centralt placerad ekonom.

- ▶ Rutiner för att systematiskt pröva tillgångarnas nedskrivningsbehov och nyttjandeperioder saknas.

Vi bedömer att det finns en ansvars- och befogenhetsfördelning som följs. Den är dock inte tillräckligt dokumenterad och bör kompletteras på ett par områden.

3.3. En arbetsfördelning som innebär att flera personer ingår i kontrollkedjan

Vi bedömer att den uppdelning mellan central-ekonomer och chefer/ekonomer i verksamheten är ändamålsenlig. Det finns dock arbetsuppgifter för att upprätthålla ett aktuellt anläggningsregister som inte är fördelade ännu. Arbetet med att ompröva tillgångarnas värde och nyttjandeperioder bör vara fördelad till tjänstepersoner som bäst känner tillgångarna användning.

3.4. Dokumenterade rutinbeskrivningar

Även om Haparanda är en liten kommun och det råder klarhet om vem som gör vad, bör rutinbeskrivningar upprättas för en så viktig ekonomisk rutin som anläggningsreskontran. Rutinbeskrivningen bör utgöra en del av en kommunal "Ekonomihandbok".

3.5. Ett rapporteringssystem som signalerar felaktigheter

Ur anläggningsreskontran erhålls en rapport där differenser mellan den ekonomiska redovisningens värden och reskontrans framgång. Rapporten ur anläggningsreskontran används för avstämning och rättelser löpande under året och vid års- och delårsbokslut.

I kommunens investeringsbudget är anslagen inte nedbrutna på komponentnivå. Det innebär att det ur systemet inte kan erhållas en investeringsrapport som ger signaler indikerar felaktigt redovisade belopp för komponenter.

3.6. Dokumenterade avstämningar och inventeringar

De avstämningar som dokumenteras är de som görs i samband med upprättandet av månadsrapport. De avser främst avstämningar mellan reskontra och bokföring. Dokumentation över att tillgångarna är inventerade samt att värden och nyttjandeperioder systematiskt provas saknas.

3.7. Bedömning

Med anledning av den genomförda granskningen bedöms:

Den interna kontrollen i redovisningens system och rutiner vad avser anläggningstillgångar i allt väsentligt tillräcklig, samt att redovisning av materiella anläggningstillgångar sker på ett i allt väsentligt rättvisande sätt.

4. Rekommendationer

Med anledning av granskningsresultatet rekommenderas kommunen:

- ▶ Utgå från framtaget pm om komponentavskrivning och komplettera det med rutinbeskrivningar
- ▶ Införa en rutin för att systematiskt ompröva tillgångar restvärden och nyttjandeperioder (se nedan)
- ▶ Fördela större investeringars fullmäktigeanslag på objektens komponenter och inför ekonomistyrningsregler för investeringar där bl. a. komponentbyten beaktas (se nedan).

Exempel på rutin för att ompröva restvärden och nyttjandeperioder:

Restvärden och nyttjandeperioder för tillgångar med redovisade värden överstigande X tkr och kvarvarande nyttjandeperioder överstigande X år ska omprövas årligen. Övriga tillgångars restvärden och nyttjandeperioder ska omprövas när det finns indikationer på att de förändrats.

Exempel på indikationer är när tillgångar i ett tillgångsslag nyttjas för sitt ändamål efter nyttjande perioden slut, eller När tillgångsslag ej nyttjas för sitt ändamål trots kvarvarande nyttjandeperiod återstår. En annan indikator är när verksamhet som nyttjar ett tillgångsslag förändras.

Exempel ekonomistyrning av investeringar:

Fullmäktige tilldelar nämnderna anslag som binds på varje enskilt investeringsprojekt om de är större än X mnkr. Fullmäktige tilldelar också nämnderna ramanslag för vissa investeringstyper, t.ex. inventarier och transportmedel samt för komponentbyten. Dessa ramar fördelar respektive nämnd i sin internbudget efter behov.

Investeringarna har en femårig planeringshorisont, där det första året utgör budgetåret och de fyra därefter följande åren utgör planeringsår. Den beslutade totalutgiften för investeringsprojekt, vars planerade genomförandetid omfattar flera år, fördelas på anslag för budgetåret och respektive planeringsår.

Positiva och negativa budgetavvikelser i investeringsprojekt vars beslutade totalutgift överstiger X mnkr överförs till kommande års investeringsbudget, så länge projektet pågår. Ej förbrukade investeringsmedel som ingår i ramanslag överförs normalt inte som tilläggsanslag i nästa års budget.

Haparanda den 11 februari 2019

PerÅke Brunström

EY